

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/20-12/64
URBROJ: 50301-04/12-20-27

Zagreb, 24. rujna 2020.

Hs**NP*021-12/20-09/16*50-20-07**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	24-09-2020	
Klasifikacijski oznaka:	Org. jed.	
021-12/20-09/16	65	
Državni broj:	Pril.	Vrij.
50-20-07	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-12/20-09/16, URBROJ: 65-20-06, od 24. kolovoza 2020.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17, 29/18 i 53/20), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske je u prošlom mandatu dostavila Hrvatskome saboru mišljenje o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu aktom, KLASA: 022-03/20-12/64, URBROJ: 50301-23/21-20-12, od 14. svibnja 2020.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da ostaje pri danom mišljenju koje se dostavlja u prilogu.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Josipa Aladrovića i državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, Željka Plazonića, dr. med., Tomislava Dulibića, mr. sc. Josipa Salapića, Juru Martinovića i Žarka Katića.

Prilog: 1

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/20-12/64
Urbroj: 50301-23/21-20-12
Zagreb, 14. svibnja 2020.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/20-09/16, urbroja: 65-20-03, od 7. travnja 2020. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17, 29/18 i 53/20), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, aktom od 31. ožujka 2020. godine, ukazuje na sljedeće:

Sukladno odredbi članka 22. stavka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/08 i 69/17), pravobraniteljica za ravnopravnost spolova izradila je i dostavila predsjedniku Hrvatskoga sabora Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2019. godinu. Predmetno Izvješće sadrži aktivnosti i projekte koje je pravobraniteljica provodila tijekom 2019. godine na svim područjima vezanim uz suzbijanje diskriminacije i kršenja načela u području ravnopravnosti spolova, a u okviru ovlasti koje ima temeljem Zakona o ravnopravnosti spolova. Ovo Izvješće čini presjek godišnjeg rada pravobraniteljice i ukazuje na pojedine trendove vezano za diskriminaciju na temelju spola, bračnog i obiteljskog statusa, majčinstva, spolne orijentacije i rodnog identiteta te u područjima rada, zapošljavanja i socijalne sigurnosti, obitelji, uključujući i nasilje u obitelji, obrazovanja, političke participacije, medija i u drugim područjima života.

U okviru poglavlja *I. Pokazatelji o radu pravobraniteljice u 2019. godini*, područja *1.2. Promicanje ravnopravnosti spolova – Analiza aktivnosti* (fusnota 34, str. 12 te fusnota 18, str. 3. Sažetka izvješća) pravobraniteljica navodi da je u suradnji s Centrom za izobrazbu Ministarstva pravosuđa i udrugom TransAid tijekom 2019. godine provela tri

edukacijske radionice za zatvorske službenike na temu „Izobrazba službenika-prava i specifičnosti rada s trans-spolnim, transrodnom i rodno nenormativnim osobama“. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se ova vrsta specifične edukacije pokazala izuzetno korisnom za stjecanje osnovnih znanja o posebnosti u postupanju s ovim kategorijama osoba.

Nadalje, u okviru poglavlja *III. Analiza po područjima, područja 1. Zapošljavanje i rad, dijela 1.3. Jaz u plaćama i mirovinama* u dijelu teksta kojim se ističe da je dugoročna posljedica jaza u plaćama produbljenje jaza u mirovinama (str. 39) Vlada Republike Hrvatske ističe slijedeće:

Izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 115/18) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine, uvedena je kategorija dodanog staža. Svim majkama nevezano uz korištenje roditeljnog ili roditeljskog dopusta, za svako rođeno i posvojeno dijete prilikom ostvarivanja prava na mirovinu prema općim i posebnim propisima iz mirovinskog osiguranja, kada ispune uvjet starosne dobi i mirovinskog staža, za izračun visine mirovine ukupno navršenom mirovinskom stažu dodaje se i razdoblje od šest mjeseci. Uračunavanjem dodanog staža od šest mjeseci za svako rođeno i posvojeno dijete ukupno ostvarenom mirovinskom stažu za izračun mirovine, ublažavaju se razlike u visini mirovine između muškaraca i žena nastale uzimanjem u obzir naknada plaće isplaćenih za vrijeme roditeljnog dopusta na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je ovom mjerom ublažen jaz u mirovinama između muškaraca i žena koji nastaje kao posljedica nižih prihoda za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta.

Pravobraniteljica dalje navodi kako se krajnja posljedica lošijeg položaja žena na tržištu rada te nižih plaća i mirovina manifestira na području rizika od siromaštva, gdje je stopa rizika od siromaštva za žene viša u odnosu na muškarce, a razlika u stopi najizraženija je u odnosu na žene u dobi od 65 i više godina (str. 39). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ističe da je na sjednici održanoj 28. rujna 2017. godine donesena Odluka o donošenju Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. godine. Predmetnom Strategijom, među ostalim, predviđene su i mjere sprječavanja rizika od siromaštva osoba starije dobi. Stoga je od 1. siječnja 2021. godine predviđeno uvođenje novog instituta nacionalne naknade za starije osobe, kojim će se obuhvatiti kategorije osoba starijih od 65 godina koje nisu osigurale prihod za starost i nisu u mogućnosti isti ostvariti na drugi način, a nositelj mjere je Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava.

U dijelu *1.5. Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. – 2020. godine, analiza provedbe u 2019.* opisana je provedba aktivnosti od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i aktivnosti aktivne politike zapošljavanja u odnosu na osobe romske nacionalne manjine po županijama, spolu i aktivnostima (str. 43 - 46). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske smatra kako u okviru analize provedbe Smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. - 2020. godine, u 2019. godini nije relevantno navesti mjere i aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta te Ministarstva znanosti i obrazovanja koje

se nisu provodile u okviru Smjernica te nisu sastavni dio istih. Također, Vlada Republike Hrvatske napominje kako mjere i aktivnosti iz nadležnosti Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i Ministarstva rada i mirovinskoga sustava u dijelu koji se odnosi na projekt „Zaželi“, nisu dio mjera i aktivnosti iz dokumenta Smjernica, iako su dio aktivne politike zapošljavanja. Naime, Smjernicama su sukladno postavljenim općim i posebnim ciljevima točno određene intervencije i mjere koje će nadležna tijela provoditi u svrhu ispunjavanja ciljeva. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako bi prikladniji naslov dijela I.5. bio *Provedba aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini*.

Nadalje, u okviru ovog dijela Izvješća u tekstu pod naslovom Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (str. 46), među ostalim podacima ističe se i da je poslodavcima po svim poticajima ukupno isplaćeno 23.640.366,10 kuna. U odnosu na ove brojčane pokazatelje, Vlada Republike Hrvatske ističe da je poslodavcima ukupno po svim poticajima isplaćeno 48.629.210,11 kuna.

Nadalje, u dijelu *1.6. Diskriminacija pri zapošljavanju i radu s opisima slučajeva*, točki *1.6.1. Zaključak i preporuke* temeljem izloženih podataka i imajući u vidu razinu ostvarenosti načela ravnopravnosti spolova u području rada i zapošljavanja, pravobraniteljica navodi više preporuka (str. 59-60). U odnosu na preporuku br. 8 kojom se preporuča dosljedno transponirati i implementirati nove EU direktive na području rada te preporuku br. 9 kojom se preporuča uvođenje mjera transparentnosti plaća u svim djelatnostima Vlada Republike Hrvatske ističe kako su ove preporuke nepotrebne.

Naime, u odnosu na preporuku br. 8, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Republika Hrvatska, kao punopravna članica Europske unije, ima obvezu transponirati svu novu pravnu stečevinu Europske unije te u slučaju drugačijeg postupanja propisi Europske unije predviđaju pokretanje odgovarajućih postupaka protiv takve države članice, a što uključuje i visoke novčane kazne. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe i da je nove direktive Europske unije na području rada potrebno implementirati u nacionalna zakonodavstva do kolovoza 2022. godine, a što je dovoljno razdoblje za provedbu propisanog normativnog postupka za izmjenu važećeg zakonodavstva.

Nadalje, vezano za preporuku br. 9, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su važećim odredbama članaka 7. i 91. Zakona o radu (Narodne novine, br. 93/14, 127/17 i 98/19) u potpunosti preneseni zahtjevi Direktive 2006/54/EZ u pogledu jednakih mogućnosti žena i muškaraca u radnom odnosu. Odredbom članka 7. Zakona o radu, u okviru temeljnih prava i obveza iz radnog odnosa, propisuje se zabrana izravne ili neizravne diskriminacije na području rada i uvjeta rada. Nadalje, odredbe o izravnoj i neizravnoj diskriminaciji uređene su Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, br. 85/08 i 112/12) kojim se uređuju sve osnove diskriminacije pa tako i diskriminacija po osnovu spola. Također, odredba članka 91. Zakona o radu, koja nosi naziv *Jednakost plaća žena i muškaraca*, uređuje i precizno razrađuje odgovarajući sadržaj koji utječe na transparentnost plaća kod svih poslodavaca. Slijedom navedenog, a imajući u vidu da je uz dva navedena propisa u Republici Hrvatskoj na snazi i Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/08 i 69/17) koji daje općeniti okvir za daljnje uređenje plaća žena i muškaraca kroz posebne zakone, Vlada Republike Hrvatske ističe kako postoji adekvatan i dostatan pravni okvir za provedbu propisanih odredbi te da nema potrebe za daljnjim normiranjem koje bi moglo predstavljati samo možebitno uvođenje novih administrativnih obveza poslodavcima, a koje ne bi doprinijele

funkcionalnosti odnosno ne bi doprinijele boljoj ravnoteži plaća među spolovima. Ovo tim više što Republika Hrvatska, u odnosu na druge europske države, ima manji jaz u plaćama između žena i muškaraca, a što proizlazi i iz predmetnog Izvješća.

U dijelu 1.7. *Rodiljne i roditeljske potpore*, točki 1.7.1. *Analiza korištenja roditeljskih i roditeljskih potpora po spolu* pravobraniteljica navodi kako je Vlada Republike Hrvatske podržala Direktivu (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju van snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (u daljnjem tekstu: Direktiva (EU) 2019/1158) te da, iako je predloženi rok za implementaciju u nacionalno zakonodavstvo tri godine od dana stupanja na snagu predmetne Direktive, još nema jasne najave kada će pravo na očev dopust biti zakonodavno riješeno (str. 65). Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je sukladno odredbama Direktive (EU) 2019/1158 te zadanim rokovima za njezinu implementaciju u nacionalno zakonodavstvo, odnosno 3 godine od stupanja na snagu (2022. godine) u planu donošenja novog propisa u području roditeljskih i roditeljskih potpora, u okviru kojeg će se razmotriti svi relevantni prijedlozi kako bi se predložila odgovarajuća zakonska rješenja te ista uskladila sa sadržajem i rješenjima iz područja i prava obuhvaćenih predmetnom Direktivom.

Nadalje, u odnosu na komentar u okviru ove točke na str. 66 kojim se ističe da bi, obzirom na nezadovoljavajuće stanje što se tiče korištenja roditeljskog dopusta (prava oba roditelja) od strane očeva, valjalo što prije uvesti očev dopust kao rodno specifično i isključivo pravo očeva, što bi bio veliki izazov, Vlada Republike Hrvatske ističe da su, u okviru rješenja koja su obuhvaćena Direktivom (EU) 2019/1158, predložene mjere koje uključuju uvođenje pojedinačnog prava na očinski dopust (10 radnih dana za očev dopust) te određene izmjene postojećeg prava vezanog uz roditeljski dopust (predloženo osiguravanje 2 mjeseca neprenosivog roditeljskog dopusta). Budući da je ravnopravno i nediskriminatorno omogućavanje sudjelovanja oba roditelja na tržištu rada jasna odrednica koja ima posebnu važnost u dijelu roditeljske brige o obitelji, u narednom razdoblju Vlada Republike Hrvatske planira daljnje izmjene zakonodavnog okvira koji uređuje roditeljske i roditeljske potpore, a posebice imajući u vidu obvezu koje nameće Direktiva (EU) 2019/1158. Odredbe ove Direktive jednim dijelom u skladu su s nacionalnim uređenjem predmetne materije, no postoje i novopredloženi instituti koje hrvatsko zakonodavstvo u ovom trenutku ne uređuje.

U točki 1.7.2. *Opisi slučajeva iz područja roditeljskih i roditeljskih potpora* opisano je postupanje po predmetu PRS-01-05/19-23 u kojem se pravobraniteljici obratila majka vezano uz nemogućnost njezinog supruga (oca djeteta) da koristi dva mjeseca svojeg neprenosivog dijela roditeljskog dopusta za dijete koje je njemu prvorodeno, dok je njoj to trećerodeno dijete za koje je koristila roditeljski dopust do treće godine života djeteta (str. 71). Slijedom rada na ovom predmetu pravobraniteljica je preporučila da se Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama uskladi s Direktivom (EU) 2019/1158 na način na se predvidi neprenosivi dio roditeljskog dopusta (u trajanju od najmanje 2 mjeseca) i kada se isti koristi za blizance, treće i svako sljedeće dijete, odnosno da se pravo na neprenosivi dio roditeljskog dopusta niti na koji način ne veže uz broj ranije rođene djece korisnika/ica i način korištenja roditeljskog dopusta. Nastavno na ovu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe da temeljem analize očitovanja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, proizlazi kako nije povrijeđeno pravo oca djeteta na korištenje dva mjeseca neprenosivog dijela roditeljskog dopusta već je pravo na roditeljski dopust u cijelosti iskorišteno od strane majke djeteta, a

sukladno dogovoru majke i oca djeteta, u skladu s trenutno važećim odredbama Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama. Navedeno potvrđuje i kasniji zaključak pravobraniteljice.

Nadalje, u okviru ove točke istaknuto je kako je pravobraniteljica nastavila ukazivati na nepovoljniji položaj u kojem se nalaze majke koje za vrijeme korištenja roditeljnog ili roditeljskog dopusta ostanu ponovno trudne te rode drugo dijete za koje počnu koristiti roditeljni (zatim i roditeljski) dopust, a uslijed čega im u zadnjih šest mjeseci prije mjeseca u kojem je nastupio osigurani slučaj na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu (odnosno dopust za drugo dijete) nije bila (niti je mogla biti) isplaćena niti jedna plaća od strane poslodavca te im se za vrijeme roditeljnog/roditeljskog dopusta isplaćuje naknada u minimalnom iznosu (str. 72). Navedeno je pravobraniteljica istaknula i u okviru javnog savjetovanja o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama. Vezano uz ovaj navod pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske ističe kako predložene izmjene nisu predmet Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama već Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Nadalje, vezano uz sve preostale konkretne primjere koji se odnose na preispitivanje postojećih zakonskih rješenja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će Povjerenstvo za praćenje provedbe Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama pri nadležnom Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku nastaviti i u narednom razdoblju raspravljati o mogućim rješenjima, kao i davati mišljenja i prijedloge za unapređenje obiteljskih potpora iz predmetnog Zakona.

Nadalje, u točki 1.7.3. *Zaključak i preporuke* (str. 73), među ostalim, istaknute su preporuke pravobraniteljice koje se odnose na što prije uvođenje očeva dopusta, odnosno propisivanje prava na najmanje deset radnih dana uz naknadu plaće koja odgovara punoj plaći, poduzimanje drugih mjera za što ranije uključivanje očeva u skrb o djeci te dodatno nagrađivanje obitelji u kojima roditelji ravnopravnije dijele roditeljski dopust. Slijedom navedenih preporuka, Vlada Republike Hrvatske ističe kontinuirano promicanje i poduzimanje aktivnosti za kvalitetnije usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života te istovremeno pružanje financijske potpore organizacijama civilnog društva za provedbu projekata udruga usmjerenim aktivnoj podršci zaposlenim roditeljima te poticanju očeva na veću uključenost u obiteljskom životu i aktivniju roditeljsku ulogu. Također će i u narednom razdoblju Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku objaviti Poziv u okviru kojeg će se podržati projekti udruga usmjerenih podršci obitelji i promicanju i zaštiti prava djece.

Nadalje, vezano uz dio 1.8. *Spolno uznemiravanje s opisima slučajeva* (str. 74 – 80) i dio 1.6. *Spolno uznemiravanje* Sažetka izvješća (str. 10-11) u kojima se govori o kažnjavanju počinitelja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, broj 126/19) kazna za kazneno djelo spolnog uznemiravanja iz članka 156. Kaznenog zakona postrožena na način da je za to kazneno djelo sada zapriječena kazna zatvora do dvije godine.

U dijelu 1.9. *Demografska politika i aktivnosti pravobraniteljice*, točki 1.9.1. *Zaključak i preporuke*, među ostalim navedena je preporuka br. 5 koja se odnosi na uvođenje očevo dopusta i poduzimanje mjera za što ranije uključivanje očeva u skrb o djeci (str. 89). Slijedom date preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u svom radu osobito pažnju usmjerava na promjene u području roditeljskih i roditeljskih potpora kojima bi se dodatno potaknulo korištenje dopusta roditelja, uvažavajući obiteljsku situaciju, osiguranje stabilnosti majki na tržištu rada kao i potrebu jačeg uključivanja očeva na sudjelovanje u ranom odgoju

djece. Korištenjem prava prema potrebama, roditeljima bi se olakšalo usklađivanje profesionalnog i privatnog života. U tom smislu, Direktiva (EU) 2019/1158 predviđa i deset dana plaćenoga očevoog dopusta, kao novog prava na razini Europske unije, što Vlada Republike Hrvatske smatra prihvatljivim u cilju poboljšanja položaja žena na tržištu rada kao i jačanja uloge očeva u odgoju i brizi o novorođenom djetetu. Rok za implementaciju predmetne Direktive u nacionalno zakonodavstvo je tri godine od dana stupanja na snagu te će nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u narednom razdoblju započeti s aktivnostima pripreme i izrade sveobuhvatnih izmjena prava iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora.

U okviru područja 2. *Rodno utemeljeno nasilje*, dijela 2.1. *Nasilje u obitelji* pravobraniteljica navodi kako pozdravlja izmjene Kaznenog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, međutim ističe kako je određen broj propisa stupio na snagu neposredno prije same ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ili je i dalje neusklađen sa odredbama Konvencije. U odnosu na ove navode, koji su obuhvaćeni i Sažetkom izvješća (str. 11-12), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je zakonskim izmjenama tijekom 2019. godine (koje su stupile na snagu 1. siječnja 2020. godine) postrožena zakonska politika kažnjavanja nasilja u obitelji i nasilja prema bliskim osobama, kako u sferi kaznenog, tako i u sferi prekršajnog zakonodavstva. Tako su Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Narodne novine, broj 126/19) pooštrene zapriječene kazne za kaznena djela: nasilje u obitelji, sakaćenje ženskih spolnih organa, tjelesna ozljeda (prema bliskoj osobi), teška tjelesna ozljeda (prema bliskoj osobi), osobito teška tjelesna ozljeda (prema bliskoj osobi), povreda djetetovih prava, bludne radnje i spolno uznemiravanje. Za kaznena djela prijetnje i nametljivog ponašanja, počinjenje djela prema bliskoj osobi propisano je kao kvalificirani oblik kaznenog djela. Izmijenjen je koncept kaznenog djela silovanja, na način da se kaznenim djelom silovanja ima smatrati i svaki nekonsenzualni spolni odnošaj ili s njim izjednačena spolna radnja, i onda kad nema uporabe sile ili prijetnje na život i tijelo silovane ili druge osobe, uz istovremeno brisanje kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka, te uz propisivanje strožih kazni za silovanje i za teška kaznena djela protiv spolne slobode. Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 126/19) propisane su više novčane kazne i kazne zatvora za sve pojavne oblike nasilja u obitelji, a pooštrena je i kazna za zdravstvene radnike, djelatnike u ustanovama socijalne skrbi, osobe zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama, stručne radnike zaposlene u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji, a koji ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.

Nadalje, u odnosu na ovaj dio Izvješća, točku 2.1.4. *Trendovi pravobraniteljica* iznosi podatke o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana prema članku 13. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (str. 102, u vezi sa str. 13. Sažetka izvješća). Slijedom navedenih podataka, Vlada Republike Hrvatske napominje da su navedeni podaci bili važeći u trenutku dostavljanja podataka za izradu Izvješća. Međutim, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti nove, ažurne podatke o provođenju predmetne zaštitne mjere i o izvršenju proračuna za 2019. godinu. Stoga ističemo da su u 2019. godini u provedbu zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana bile uključene ukupno 433 osobe, od kojih je za 324 osobe zaštitna mjera provedena u cijelosti. Izvršenje proračuna za 2019. po stavci Psihosocijalni tretman u kaznenom i prekršajnom postupku iznosi 692.252,44 kuna.

U okviru točke 2.1.7. *Zaključak i preporuke* (str. 112) pravobraniteljica preporuča ustrojiti zajedničke timove stručnih osoba (centara za socijalnu skrb, policije, zdravstvenih ustanova, psiholoških društava) koje bi zajedno i u međusobnoj suradnji i koordinaciji vršili stručne procjene o pojedinim slučajevima rodno uvjetovanog nasilja. Nastavno na ovu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u Republici Hrvatskoj već postoje osnovani županijski timovi za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te timovi na lokalnim razinama. Županijske timove čine predstavnici centara za socijalnu skrb i njihovih podružnica – obiteljskih centara, policije, zdravstvenih ustanova, Gradskog ureda za obrazovanje Grada Zagreba odnosno ureda u županijama u čijoj su nadležnosti upravni i drugi stručni poslovi iz područja obrazovanja, službenici odjela za podršku žrtvama i svjedocima županijskih sudova, suci za mladež nadležnih županijskih sudova, suci kaznenih i prekršajnih odjela općinskih sudova, suci prekršajnih sudova u Zagrebu i Splitu te predstavnici organizacija civilnog društva koje se aktivno bave pružanjem pomoći i podrške žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Zadaća je ovim timovima, među ostalim, međuresornom suradnjom unaprjeđivati sustav zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u lokalnoj zajednici čime se daje doprinos prevenciji novih slučajeva nasilja. Nadalje, zadaće timova na lokalnim razinama (gradskim i općinskim) za prevenciju i borbu protiv nasilja i drugih ugroza, uključuju poduzimanje aktivnosti u cilju prevencije potencijalnih opasnosti i ugroza s neželjenim posljedicama po život, sigurnost i zdravlje građana, prepoznavanje rizičnih čimbenika za razvoj nasilničkog ponašanja ili drugih društveno neprihvatljivih ponašanja, odnosno identificiranje moguće prijetnje i procjenu rizika, ranu intervenciju u slučaju saznanja o postojanju ozbiljne i neposredne opasnosti za život i sigurnost drugih osoba, predlaganje strategije i načina međuresornog rješavanja uočениh problema, koordiniranog i zajedničkog poduzimanja mjera sa zadanim rokovima za razrješavanje pojedinačnog slučaja s konačnim ciljem sprječavanja nasilnih i štetnih događaja, upravljanje prepoznatim rizikom ponavljanja nasilja i djelovanja prema onim osobama kod kojih se već očitovalo nasilno ponašanje, multidisciplinarnu analizu posebno složenih slučajeva (*case study*) u kojoj sudjeluju stručnjaci svih institucija odnosno službi koji postupaju u konkretnom predmetu, pri čemu se razmjenjuju sve prikupljene informacije, procjenjuje rizik, usuglašavaju mjere koje će se poduzeti te zajednički odlučuje o eventualnom uključivanju drugih sustava u rješavanje problema. Timove na lokalnim razinama čine načelnici policijskih postaja, doktor medicine imenovani predstavnik doma zdravlja/ispostave doma zdravlja, ravnatelji odgojno-obrazovnih ustanova, ravnatelji centara za socijalnu skrb/voditelji podružnica, predstavnici odjela za podršku žrtvama i svjedocima osnovanih pri županijskim sudovima kao i predstavnici probacijskih ureda na području djelovanja pojedine policijske postaje te službenici Ministarstva hrvatskih branitelja određeni za područje pojedine jedinice područne (regionalne) samouprave. Slijedom navedenoga, a posebno uvažavajući postojanje županijskih timova te timova na lokalnim razinama, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se osnivanjem dodatnih timova stručnih osoba ne bi osigurala bolja međusobna suradnja i koordinacija niti bi se doprinijelo boljoj funkcionalnosti, već naprotiv, samo bi bili stvoreni dodatni timovi čiji bi članovi bili djelatnici sustava nadležnih za postupanje, kao i u već osnovanim timovima.

Nadalje, u točki 2.1.8. *Postupanje centara za socijalnu skrb prema žrtvama nasilja u obitelji*, podtočki 2.1.8.1. *Zaključak i preporuke* (str. 116) pravobraniteljica preporuča nastavak kontinuiranih edukacija djelatnika/ca iz sustava socijalne skrbi, a vezano uz primjenu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji i ostalih propisa iz područja zaštite od nasilja u obitelji, jačanje daljnje međuresorne suradnje svih nadležnih tijela u cilju prevencije i pružanja pomoći žrtvama nasilja u obitelji te primjenu senzibilnog pristupa

prilikom postupanja sa žrtvama nasilja. Slijedom ovih preporuka, Vlada Republike Hrvatske ističe kako nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku posebnu pažnju pridaje provođenju programa izobrazbe djelatnika sustava socijalne skrbi, donosi Godišnji plan stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi temeljem utvrđenih potreba i prioriteta te kontinuirano osigurava programe izobrazbe za stručne radnike centara za socijalnu skrb na temu zaštite od nasilja u obitelji i provedbe Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji. Vlada Republike Hrvatske nadalje ističe kako je tijekom 2019. godine Ministarstvo provelo niz programa izobrazbe namijenjenih stručnjacima iz sustava socijalne skrbi od kojih posebno izdvajamo programe „Nasilje u obitelji s naglaskom na nasilje nad starijim osobama i osobama s invaliditetom“, „Integrirani pristup nasilju u obitelji“ te „Interdisciplinarni pristup problemu nasilja iz perspektive sustava socijalne skrbi“.

Vlada Republike Hrvatske nadalje ističe kako je Ministarstvo za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku nositelj projekta pod nazivom *Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja*, za koji su sredstva osigurana iz EU fondova, a u okviru kojeg će provesti niz aktivnosti koje se odnose na jačanje kapaciteta stručnjaka i unaprjeđenje međuresorne suradnje u području prevencije i zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kroz stručno osposobljavanje predstavnika županijskih timova, stručnjaka svih relevantnih dionika u području zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koji nisu predstavnici županijskih timova, državnih službenika s ciljem senzibilizacije i postupanja po odredbama Konvencije te stručnjaka iz sustava socijalne skrbi za pružanje usluge psihosocijalnog tretmana radi prevencije nasilnog ponašanja. Nadalje, projektom će biti obuhvaćene i aktivnosti usmjerene podizanju javne svijesti protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i senzibiliziranja javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilničkog ponašanja, važnosti prevencije nasilja, ulozi nacionalnog i županijskih timova u prevenciji i borbi protiv nasilja, obvezi prijavljivanja nasilja, te promociji usluge 24-satne telefonske linije kao dio sustava prevencije od nasilja i zaštite žrtve. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava i kako će se provođenjem ovog projekta omogućiti rad Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja (NPC, broja telefona 116 006) 24 sata dnevno svih 7 dana u tjednu, uključujući praznike i blagdane te podizanje kvalitete rada i usluge. Partneri u provođenju aktivnosti Nacionalnog pozivnog centra Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku su Ministarstvo pravosuđa i Udruga za podršku žrtvama i svjedocima.

U točki 2.1.9. *Provedba Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji*, podtočki 2.1.9.1. *Zaključak i preporuke* (str. 124-125), među ostalim, ističe se preporuka vezana uz poduzimanje daljnjih aktivnosti i mjera u cilju osnivanja novih skloništa za žrtve nasilja, a prioritetno u županijama u kojima takva skloništa još uvijek ne postoje. Slijedom ove preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u Republici Hrvatskoj postoji ukupno 19 skloništa koja se nalaze na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije, Varaždinske, Međimurske, Bjelovarsko-bilogorske, Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske, Sisačko-moslavačke, Karlovačke, Primorsko-goranske, Istarske, Zadarske, Splitsko-dalmatinske i Šibensko-kninske županije. Od ukupnog broja skloništa Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kontinuirano financijski podupire rad njih 17. Skloništa su korisnicama i njihovoj djeci dostupna u slučaju potrebe, a smještaj se može osigurati na zahtjev policije, centra za socijalnu skrb te same žrtve ukoliko u kriznoj situaciji zatraži smještaj. Skloništa još nisu osnovana na području Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Dubrovačko-neretvanske županije, međutim navedene županije u suradnji sa partnerima poduzimaju

potrebne mjere na uređenju i opremi prostora, odnosno provođenju svih aktivnosti koje prethode osnivanju skloništa. Vlada Republike Hrvatske ističe kako u procesu osnivanja skloništa u navedenim županijama nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pruža potrebnu savjetodavnu pomoć županijama te će osigurati i financijsku potporu radu ovih skloništa. U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku objavilo ograničeni trajni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava „Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji“ ukupne vrijednosti 70.000.000,00 kuna. Cilj ovog poziva je unaprjeđenje sustava podrške, prevencije i zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Pozivom će se osigurati geografski ravnomjerna rasprostranjenost usluga potpore žrtvama i osiguravanje dovoljnog broja skloništa radi sigurnog smještaja i proaktivne pomoći žrtvama, osobito ženama i njihovoj djeci. Prihvatljivi prijavitelji u okviru ovog Poziva su jedinice područne (regionalne) samouprave u kojima se ne pruža usluga skrbi izvan vlastite obitelji za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji na području Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske, Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Nadalje, u točki 2.1.10. *Provedba Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, podtočki 2.1.10.2. *Županijski timovi za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji* (str. 127-130), istaknuti su navodi županijskih timova o neprovođenju konzultacijskih supervizija, koje su kao obaveza zadane Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, a koje županijski timovi nisu provodili budući da nije zaprimljen nalog Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku niti Nacionalnog tima za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te da isto nije uređeno Poslovnikom o radu Nacionalnog i županijskih timova. Slijedom navedenih stajališta županijskih timova, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji donijela na sjednici održanoj 19. lipnja 2019. godine, a koji dokument bespogovorno obvezuje sve na njegovu dosljednu provedbu. Cilj Protokola je pojasniti te detaljnije i jasnije urediti postupanja uređena temeljem važećih propisa. Činjenica da obaveza provođenja konzultacijskih supervizija nije bila navedena u Poslovniku o radu Nacionalnog i županijskih timova za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Poslovník o radu) koji je na snazi od 14. travnja 2019. godine, ne predstavlja opravdanje županijskim timovima za neprovođenje konzultacijskih supervizija. Slijedom ove obaveze zadane Protokolom županijski timovi istu su trebali uvrstiti u plan rada za 2019. godinu te istu provoditi. Međutim, poneki timovi nisu niti donijeli plan rada za 2019. godinu, a što su bili dužni temeljem odredaba Poslovnika o radu. Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se pozivanje isključivo na odredbe Poslovnika o radu, niti u situaciji neprovođenja obaveza zadanih Protokolom, ne može uvažiti. Kao primjer pravilnog postupanja već je u Izvješću pravobraniteljice naveden Županijski tim Šibensko-kninske županije koji je tijekom 2019. godine četiri puta sazivao konzultacijske supervizije.

Vlada Republike Hrvatske nadalje ističe da je, budući da su Zakonom o sustavu državne uprave (Narodne novine, broj 66/19) uredi državne uprave u županijama, čijom su odlukom uspostavljeni županijski timovi, prestali s radom te su poslovi ureda državne uprave povjereni županijama, u tijeku potpisivanje izmjena *Sporazuma o međuresornoj suradnji u području sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji* te će biti izmijenjen i Poslovník o radu. Ovom će prigodom u Poslovník o radu biti dodano provođenje konzultacijskih supervizija kao dodatna obaveza županijskih timova. Osim navedenog, Vlada Republike Hrvatske, ističe i da je Ministarstvo za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku u okviru ranije istaknutog projekta *Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji*

- *Za nasilje nema opravdanja*, uz programe izobrazbe županijskih timova o provedbi odredaba Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, planiralo i provođenje supervizije za članove županijskih timova.

Isto tako, u okviru ove podtočke istaknuti su i navodi određenog broja županijskih timova kako nisu raspolagali financijskim sredstvima u 2019. godini, sve aktivnosti bile su provedene volonterskim radom članova/ica te su za provedbu aktivnosti korišteni resursi matičnih ustanova iz kojih dolaze članovi/ice tima (str. 130). Slijedom navoda pojedinih županijskih timova kako su aktivnosti provodili „volonterskim radom“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na potrebu opreza prilikom korištenja termina volontiranje i volonterski rad. Naime, županijski tim čine stručnjaci imenovani od strane svojih ustanova relevantnih za ovo područje, stoga se ne može govoriti o volontiranju, bez obzira što ovaj posao obavljaju bez naknade. Iako čini jedan od elemenata volontiranja, obavljanje aktivnosti bez naknade nije ekvivalent volontiranju. Vlada Republike Hrvatske ističe kako volontiranje podrazumijeva dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen Zakonom o volonterstvu, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje. Dakle, potrebno je kumulativno ispunjavanje navedenih uvjeta da bi se moglo govoriti o volontiranju. U tom smislu, a budući da su članovi županijskih timova imenovani od strane svojih matičnih ustanova i time obvezani na sudjelovanje u okviru aktivnosti svog radnog mjesta, takve se aktivnosti ne smatraju volontiranjem u smislu Zakona o volonterstvu.

U području 3. *Roditeljska skrb*, dijelu 3.1. *Opisi slučajeva u području roditeljske skrbi* pravobraniteljica ističe da i dalje postoji načelno dobra praksa centara za socijalnu skrb prilikom postupanja u predmetima koji se odnose na roditeljsku skrb te je po tom pitanju i tijekom ovog izvještajnog razdoblja nastavljen pozitivan trend iz ranijih izvještajnih razdoblja. Međutim, prilikom opisivanja postupanja centara za socijalnu skrb u pojedinom slučaju (str. 145), pravobraniteljica primjerice ukazuje na nedovoljno poduzete radnje centara za socijalnu skrb kako bi se ostvarivali kontakti djeteta i roditelja s kojim dijete ne stanuje te zbog problema u zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi kada roditelji ne žive zajedno. Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske ističe kako centar za socijalnu skrb može savjetodavnim stručnim radom, pružanjem usluge savjetovanja i pomaganja i/ili obiteljske medijacije, upućivanjem roditelja u obiteljski centar ili kod drugih pružatelja usluga te određivanjem mjere obiteljsko-pravne zaštite djeteta iz nadležnosti centara za socijalnu skrb, stručno postupati s ciljem rješavanja sukoba roditelja i manipulativnih ponašanja roditelja oko zajedničkog izvršavanja roditeljske skrbi. Međutim, odluke o roditeljskoj skrbi kada roditelji ne žive zajedno, u nadležnosti su suda i roditelj uvijek može podnijeti sudu zahtjev za izvršenje važeće sudske odluke ili predložiti sudu donošenje nove odluke o roditeljskoj skrbi ili njenom pojedinom sadržaju. O navedenom centru za socijalnu skrb u svojim postupanjima upoznaje roditelje.

U području 4. *Spolne i rodne manjine*, dijelu 4.1. *Pravna osnova i ocjena stanja*, točki 4.1.1. *Provedba Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola* pravobraniteljica navodi kako za čitavo vrijeme važenja Akcijskog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2019. nije poduzeta niti jedna aktivnost vezana uz provedbu mjera 3.2. Osigurati provedbu zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola kroz edukacije tijela nadležnih za njegovu primjenu i 3.3. Osigurati praćenje provedbe Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola iz područja Uprava i pravosuđe predmetnog

Akcijskog plana (str. 153). Vezano uz navedene tvrdnje, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da je temeljem Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola (Narodne novine, broj 92/14), ministar nadležan za poslove uprave donio Pravilnik o mjerilima za određivanje iznosa i namjeni naknade ostvarene za sklapanje životnog partnerstva izvan službene prostorije (Narodne novine, broj 99/14), Pravilnik o obrascu izvotka i potvrde koji se izdaju iz registra životnog partnerstva (Narodne novine, broj 99/14) te Napatuk za vođenje registra životnog partnerstva (Narodne novine, broj 147/14). Nadalje, poradi usklađivanja sa Zakonom o sustavu državne uprave (Narodne novine, broj 66/19) u 2019. godini izrađen je Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola te, nakon što je 1. siječnja 2020. godine Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola stupio na snagu, u tijeku je bio postupak usklađivanja Pravilnika o mjerilima za određivanje iznosa i namjeni naknade ostvarene za sklapanje životnog partnerstva izvan službene prostorije i Napatka za vođenje registra životnog partnerstva s predmetnim Zakonom. Nadalje, u odnosu na provedbu mjera 3.2. i 3.3. Akcijskog plana za suzbijanje diskriminacije, Vlada Republike Hrvatske ističe da je nadležno Ministarstvo uprave izvršilo sve obveze vezane uz provedbu Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola, životna partnerstva se sklapaju neometano i izdaju se isprave te nije uočena potreba edukacije iz djelokruga Ministarstva uprave, prije svega matičara, slijedom čega se ista nije niti provodila. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da nije zaprimljena ni jedna pritužba vezana uz provedbu prava zajamčenih Zakonom o životnom partnerstvu osoba istog spola.

Nadalje, u okviru ove točke pravobraniteljica navodi i kako u Pravilniku o statusu i radu stranaca u Republici Hrvatskoj, u okviru kojega je Obrazac zahtjeva za izdavanje odobrenja za privremeni/stalni/autonomni boravak (Obrazac 1a) koji sadrži rubriku za unos podataka bračnom stanju, ne postoji odgovarajuća rubrika u koju bi analogne podatke mogle unijeti osobe koje su sklopile životno partnerstvo (str. 150). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je donesen Zakon o strancima (Narodne novine, broj 53/20) na temelju kojeg će se donijeti novi Pravilnik o statusu i radu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj i kojim će se na odgovarajući način izmijeniti sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za privremeni/stalni/autonomni boravak (Obrazac 1a). Nadalje se ističe da u fusnoti 296 nisu u potpunosti navedeni brojevi Narodnih novina u kojima je objavljen Pravilnik o statusu i radu stranaca u Republici Hrvatskoj te njegove izmjene i dopune. Predmetni Pravilnik objavljen je u Narodnim novinama, br. 52/12, 81/13, 38/15, 100/17, 61/18 i 116/18.

Nadalje, u području 8. *Rizici višestruke diskriminacije i posebno osjetljive društvene skupine*, dijelu 8.6. *Žrtve trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom* pravobraniteljica preporuča kontinuiranu primjenu rodno senzibilnog pristupa prilikom postupanja sa žrtvama trgovanja ljudima (str. 259). U odnosu na navedenu preporuku, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je sustav suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj osnovan na principima poštivanja temeljnih ljudskih prava žrtava trgovanja ljudima i osiguravanju pomoći i zaštite kroz siguran smještaj, psihosocijalnu, zdravstvenu, pravnu pomoć, kao i pravo na siguran povratak u zemlju povratka. Pri tom Vlada Republike Hrvatske posebno naglašava kako nacionalni referalni sustav suzbijanja trgovanja ljudima naročitu pozornost posvećuje području socijalne i ekonomske integracije/reintegracije žrtava trgovanja ljudima u društvo, kao jednom od glavnih preduvjeta za njihov uspješan oporavak i osnaživanje. Nacionalni referalni sustav koji uređuje područje suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj temelji se na međunarodnim, europskim i nacionalnim dokumentima

prema kojima su osigurani svi oblici pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima. Protokol o integraciji/reintegraciji žrtava trgovanja ljudima zajedno s Protokolom za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima, Protokolom o postupanju pri dobrovoljnom i sigurnom povratku žrtava trgovanja ljudima i Standardnim operativnim procedurama ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi i ministarstva nadležnog za ostvarivanje prava iz sustava zdravstvene zaštite uređuje sveobuhvatno postupanje prema žrtvama trgovanja ljudima. Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se Protokolom o integraciji/reintegraciji žrtava trgovanja ljudima određuje način postupanja nositelja obveza prilikom integracije/reintegracije žrtava trgovanja ljudima u društvo pri čemu se posebna pozornost pridaje upravo rodno osviještenoj strategiji, a vodi se računa i o interesima djeteta. Navedeni Protokol tako uzima u obzir specifične zdravstvene i druge potrebe i rizike žrtava trgovanja ljudima s obzirom na spol, dob, invaliditet žrtve, trudnoću, majčinstvo i očinstvo žrtve, spolnu orijentaciju i rodni identitet žrtve.

U području 9. *Reproduktivno zdravlje*, dijelu 9.1. *Pravo na dostojanstven tretman roditelja u rodilištima*, točki 9.1.3. *Pravo roditelja na izbor pratnje pri porodu* pravobraniteljica u okviru opisa slučaja navodi nepostojanje prakse da se u svim rodilištima roditeljama omogući izbor pratnje pri porodu (str. 263-266) isto kao i u Sažetku izvješća u dijelu 9. *Reproduktivna prava* (str. 22). Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, sukladno Nacionalnom programu za zaštitu i promicanje dojenja za razdoblje od 2018. do 2020. godine koji je Vlada Republike Hrvatske donijela u cilju unaprjeđenja i zaštite prava majke i djeteta te humanizacije uvjeta u rodilištima, pod točkom 4.6. „Pokrenuti inicijativu Rodilište-prijatelj majki“, u 4 javna rodilišta proveden pilot projekt „Rodilište-prijatelj majki“, a jedna od postavki istog bila je i omogućavanje roditelji slobodni izbor osobe u pratnji pri porodu. Nakon evaluacije pilot projekta 2019. godine, Povjerenstvo za zaštitu i promicanje dojenja Ministarstva zdravstva, predložilo je uvođenje i plan realizacije tijekom 2020. godine nove inicijative pod nazivom „Rodilište-prijatelj majki i djece“. Osnovana je Radna skupina koja je na prvoj sjednici u veljači 2020. godine definirala plan aktivnosti koje uključuju dovršetak Priručnika za edukaciju osoblja rodilišta za provođenje inicijative „Rodilište-prijatelj majki i djece“ i upućivanje istog na međunarodnu recenziju, dovršetak i validaciju ocjenjivačkih instrumenata, imenovanje koordinatora za provođenje projekta „Rodilište-prijatelj majki i djece“ u svim rodilištima javnih bolnica, pri čemu se od rodilišta očekuje da će koordinatori imenovati koordinacijske odbore koji bi se sastojali od voditelja radaonice, glavne primalje radaonice, koordinatora za provođenje inicijative „Bolnica prijatelj djece“ i još dva do tri člana (ukupno pet do šest članova) koji bi činili okosnicu tima za provođenje edukacije osoblja u ustanovi, te implementaciju inicijative u ustanovi. Daljnje aktivnosti uključuju provođenje edukacije edukatora odnosno koordinacijskih odbora rodilišta te u istom danu organiziranje savjetovanja s koordinatorima programa „Bolnica-prijatelj djece“ na temu upoznavanja s revidiranom inicijativom *Baby-friendly Hospital Initiative (BFHI)* od 2018. godine, provođenje edukacije osoblja po regionalnom principu centralizirano u regionalnom centru za sva rodilišta u navedenoj regiji: Zagreb i Sjeverozapadna Hrvatska dva tečaja, Split, Rijeka i Osijek te donošenje plana provedbe edukacije s listom nacionalnih i lokalnih edukatora. Sljedeća aktivnost uključuje organizaciju sastanka u Rijeci pod nazivom „Kultura dojenja u Europskoj prijestolnici kulture“ s naglaskom na naputak o pratnji kod poroda kojem je cilj ujednačavanje praktičnog provođenja koraka 4. inicijative „Rodilište-prijatelj majki“ radi osiguravanja svakoj ženi prava na izbor osobe u pratnji tijekom cijelog trajanja poroda, bezuvjetno i besplatno (rok: lipanj - rujan 2020. godine; Klinički bolnički centar Rijeka, Ministarstvo zdravstva i Ured UNICEF-a za Hrvatsku). Završne aktivnosti obuhvaćaju nastavak izrade naputaka radi standardizacije postupaka u rodilištima i njihovo

prihvatanje na Perinatalnim danima (kontinuirano, Društvo za perinatalnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora, rok: listopad - studeni 2020. godine) te samoocjenu rodilišta i vanjsku ocjenu (rok: studeni - prosinac 2020. godine). Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako će provedba navedenog programskog plana biti revidirana i prilagođavana sukladno propisanim zaštitnim mjerama tijekom epidemije COVID-19. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe zalaganje nadležnog Ministarstva zdravstva za omogućavanje prava svake roditelje na slobodan izbor osobe u pratnji putem savjetodavnih aktivnosti te ukazuje da se samo zajedničkim djelovanjem nadležnog Ministarstva zdravstva, stručnih društava i jedinica područne (regionalne) samouprave kao osnivača bolničkih zdravstvenih ustanova, može postići unaprjeđenje kvalitete pružene zdravstvene usluge kao i proširenje i prilagodba prostornih kapaciteta i opreme u rađaonicama kako bi se u svim javnim rodilištima uspostavili uvjeti za boravak i prisustvo osobe u pratnji roditelje.

U području 11. *Ravnopravnost spolova i tražitelji/ce međunarodne zaštite* pravobraniteljica navodi kako je Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti uspostavljen sustav koje je na normativno-pravnoj razini uglavnom usklađen s međunarodnim i europskim standardima, kao i s pravnom stečevinom Europske unije te da je ulaskom u članstvo Europske unije u Republici Hrvatskoj započela primjena Dublinskog sustava azila (str. 290). Ove navode pravobraniteljice Vlada Republike Hrvatske nije u mogućnosti prihvatiti te ističe kako je Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17) u potpunosti usklađen s relevantnim zakonodavstvom Europske unije. Nadalje, u odnosu na navod o primjeni Dublinskog sustava azila, Vlada Republike Hrvatske sugerira korištenje ispravnog naziva „Dublinski postupak“, budući da se radi o postupku koji je dio Zajedničkog europskog sustava azila. Nadalje, u fusnoti br. 698 pravobraniteljica navodi Uredbu Vijeća (EZ) br. 343/2003 od 18. veljače 2003. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljaniin treće zemlje – preinačena Uredbom (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljaniin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinaka) (str. 290). U odnosu na navedeno Vlada Republike Hrvatske ističe i Uredbu (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljaniin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europolu u svrhu kaznenog progona te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (preinaka).

Nadalje, u odnosu na navod pravobraniteljice kako je tijekom 2019. godine odobren znatno manji broj azila u Republici Hrvatskoj u odnosu na 2018. godinu (str. 291), Vlada Republike Hrvatske želi pojasniti kako razloge za ovakve rezultate treba tražiti u broju obustavljenih postupaka koji su u 2019. godini činili čak 65% svih odluka. Najčešći razlog obustavljanja postupka je napuštanje Republike Hrvatske tražitelja prije samog okončanja postupka. U odnosu na navod pravobraniteljice da je sukladno programu preseljenja državljaniina trećih država ili osoba bez državljanstva tijekom 2019. godine preseljeno 98 osoba, od kojih 52 muške i 46 ženskih osoba (str. 293), Vlada Republike Hrvatske napominje kako se ovdje radi o sirijskim obiteljima te ove brojke uključuju i djecu zbog čega brojke nisu

ujednačene s obzirom na spol. Nadalje, istaknut je navod o presudi Ustavnog suda u slučaju tražiteljice međunarodne zaštite iz Iraka te izjava kako nadležna tijela koja odlučuju o zahtjevima za azilom, uključujući i sudove, nisu u dovoljnoj mjeri senzibilizirana za rodno utemeljeno nasilje prema ženama kada se ono pojavljuje kao razlog za traženje međunarodne zaštite (str. 293). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo unutarnjih poslova u skladu sa zakonskim odredbama pripadnicima ranjivih skupina, odnosno tražiteljicama međunarodne zaštite ženama za koje se procjenom svih činjenica i okolnosti utvrdi da su žrtve rodno utemeljenog nasilja, tijekom postupka odobrenja međunarodne zaštite pruža posebna postupovna jamstva.

Na str. 295 pravobraniteljica, među ostalima, navodi tijela državne uprave koja sudjeluju u procesu integracije. Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo unutarnjih poslova, sukladno članku 76. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, nadležno za pružanje pomoći u uključivanju u društvo, a što obuhvaća izradu plana integracije s obzirom na individualne potrebe, znanja, sposobnosti i vještine osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, pružanje pomoći radi ostvarivanja tog plana te nadzor nad izvršenjem plana.

Nadalje, u dijelu *11.1. Zaključak i preporuke* pravobraniteljica navodi kako bi, prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, valjan razlog za traženje i odobravanje međunarodne zaštite trebale imati sve one društvene skupine i pojedinci/ke koji/c su u svojim domicilnim državama proganjeni/e kao žrtve rodno utemeljenih oblika nasilja, koji uključuju silovanje i seksualno nasilje, genitalno sakaćenje žena, prisilne brakove, nasilja u obitelji, tzv. zločine iz časti i rodnu diskriminaciju, a ukoliko im njihove države ne nude učinkovitu zaštitu, odnosno ukoliko ne kriminaliziraju i/ili progone takve zločine (str. 296). U odnosu na ovaj navod pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske ističe da su, Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti te Direktivom 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te za sadržaj odobrene zaštite, razlozi iz kojih se priznaje azil izričito navedeni i obuhvaćaju osnovani strah od proganjanja zbog rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja. Određena društvena skupina uključuje članove koji imaju zajedničke urođene osobine ili zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti, odnosno karakteristike ili uvjerenja u toj mjeri značajna za njihov identitet ili svijest da se te osobe ne smije prisiliti da ih se odreknu, a ta skupina ima poseban identitet u zemlji podrijetla jer ju društvo koje ju okružuje smatra različitom. Pri tome se uzimaju značajke vezane za spol te rodni identitet, a svaki zahtjev za odobrenje međunarodne zaštite se procjenjuje na individualnoj osnovi.

Pravobraniteljica nadalje iznosi više preporuka vezanih uz sustav integracije osoba pod međunarodnom zaštitom (str. 296-297). U odnosu na preporuku br. 1. kojom se preporuča osiguranje nesmetanog i sigurnog pristupa teritoriju i sustavu azila najranjivijim skupinama žena (žrtvama trgovanja ljudima, žrtvama mučenja, silovanja ili drugog psihičkog, fizičkog i spolnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa, žrtve rodno uvjetovanog nasilja i žrtve obiteljskog nasilja) te striktno provođenje svih postupovnih i prihvatnih jamstava Vlada Republike Hrvatske ističe kako nadležna tijela u Republici Hrvatskoj prema migrantima koji nezakonito prijeđu državnu granicu postupaju sukladno odredbama važećeg Zakona o strancima. Ukoliko migrant izrazi namjeru za podnošenjem zahtjeva za međunarodnu zaštitu primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnoj i

privremenoj zaštiti te se sukladno standardnim operativnim procedurama za postupanje prema tražiteljima međunarodne zaštite službeno zaprima izjava o izraženoj namjeri te se osobu smješta u Prihvatište za tražitelje azila. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako se sva policijska postupanja provode u skladu s važećim zakonskim propisima i pravilima policijske struke. Posebno je potrebno naglasiti činjenicu kako je osnovna odrednica policijskog posla upravo zaštita života, prava, slobode, sigurnosti i nepovredivosti osobe s time da je policija posebno senzibilizirana prema tzv. ranjivim skupinama među koje se ubrajaju i tražitelji međunarodne zaštite.

Slijedom preporuke br. 8. kojom se preporuča provođenje kampanja s ciljem osvještavanja javnosti o problemima s kojima se tražitelji/ice azila, azilanti/ice i osobe pod supsidijarnom zaštitom susreću te razbijanja stereotipa i predrasuda, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kao koordinativno tijelo u postupku uključivanja u društvo azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, krajem 2019. godine započeo s provedbom novog trogodišnjeg projekta sufinanciranog sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF) naziva „INCLuDE – Međuresorna suradnja u osnaživanju državljana trećih zemalja“. Opći cilj ovog projekta je jačanje preduvjeta za socijalnu uključenost državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj, kroz osnaživanje dionika sustava integracije za osmišljavanje, provođenje i praćenje mjera integracije državljana trećih zemalja. Projektne aktivnosti koje su usmjerene integraciji osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj, obuhvaćaju istraživačke i edukacijske aktivnosti te aktivnosti jačanja svijesti o izazovima integracije, javna događanja, koordinacijske aktivnosti i studijska putovanja s ciljem upoznavanja s primjerima dobre prakse. Posebna pozornost bit će usmjerena jačanju stručnih kapaciteta dionika integracije na lokalnoj razini: jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave, javnih ustanova te organizacija civilnog društva.

Vlada Republike Hrvatske nadalje ističe kako je planirano niz aktivnosti u razdoblju od 2020. do 2022. godine, koje će biti provedene u terminima u skladu sa situacijom uzrokovanom pandemijom COVID 19, a kojima će se odgovoriti na više preporuka pravobraniteljice. U tom smislu, planira se organizacija okruglog stola namijenjenog stručnoj javnosti s ciljem predstavljanja ključnih izazova u punopravnoj socio-ekonomskoj integraciji žena migrantica, s naglaskom na žene kojima je odobrena međunarodna zaštita. Nadalje, na temelju provedenih edukacija namijenjenih stručnim djelatnicima u školama o kojima će biti riječi u odnosu na preporuku br. 11, bit će financirana provedba lokalnih akcija za socijalno uključivanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, sklapanjem ugovora sa 20 škola iz gradova u koje će iste biti smještene. Sudionici edukacije će, u okviru odgojno-obrazovnog rada u svojim ustanovama, u suradnji s učenicima, izraditi prijedloge interaktivnih lokalnih akcija koje će uključivati upoznavanje javnosti s izazovima integracije državljana trećih zemalja, upoznavanje s kulturalnim sličnostima i različitostima u odnosu na najčešće kategorije državljana trećih zemalja u zajednici te jačanju socijalnog kontakta između lokalne zajednice i državljana trećih zemalja. Ujedno, s ciljem predstavljanja promotivnih materijala nastalih u sklopu lokalnih akcija, bit će održana konferencija na temu senzibilizacije lokalnih zajednica na prihvati i integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Kroz projektne aktivnosti, planirano je i održavanje dvodnevnog međunarodnog skupa s ciljem prijenosa najboljih praksi iz država članica Europske unije (u područjima zapošljavanja, socijalnog uključivanja, obrazovanja i zdravstva) u integracijske politike i prakse u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, u odnosu na preporuku br. 11 kojom se preporuča kontinuirano educirati i senzibilizirati sve osobe koje dolaze u doticaj s azilantima/icama prilikom prijeha, smještaja i integracije, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će, s ciljem podizanja razine informiranosti te jačanja stručnih kapaciteta javnih ustanova na lokalnoj razini i organizacija civilnog društva koje će provoditi integracijske mjere u okviru projektnih aktivnosti biti organizirane edukacije usmjerene senzibilizaciji, razvoju novih znanja i kompetencija u planiranju i provedbi integracijskih mjera te unapređenju međusektorske suradnje službi i organizacija u jedinicama lokalne samouprave. Ciljanu skupinu činit će javni službenici, psiholozi, socijalni radnici i socijalni pedagozi u predškolskom i školskom odgoju i obrazovanju te zdravstvenim organizacijama i centrima za socijalnu skrb, liječnici obiteljske i opće medicine te predstavnici organizacija civilnog društva. Na temelju provedene edukacije, bit će izrađen hodogram postupanja prilikom integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita i pripadajući priručnik s primjerima dobre prakse.

Vlada Republike Hrvatske dodatno naglašava kako će, s ciljem senzibilizacije stručnih djelatnika zaposlenih u školama te, posljedično, učenika i šire javnosti, u okviru projektnih aktivnosti, biti organizirane edukacije na temu najboljih praksi integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, suzbijanja diskriminacije te moguće uloge i djelovanja odgojno-obrazovnih ustanova u poticanju socijalnog uključivanja osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Također, u svrhu senzibilizacije stručnih djelatnika te upoznavanja s primjerima dobre prakse u integraciji osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, projektom je predviđena organizacija dva studijska putovanja.

U odnosu na preporuku br. 13 kojom se preporuča poticati donošenje lokalnih akcijskih planova za provedbu integracijskih aktivnosti Vlada Republike Hrvatske ističe kako su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S) ključni nositelji integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Stoga je, s ciljem decentralizacije i ravnomjernije raspodjele odgovornosti za prihvata i integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, a koje svoje živote nastavljaju u Republici Hrvatskoj, potrebno osnažiti kapacitete lokalnih zajednica za provedbu nacionalnih i vlastitih integracijskih mjera.

Vlada Republike Hrvatske ističe kako su već pokrenute aktivnosti ili će u nadolazećem razdoblju biti provedene od strane Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, a kojima se planira odgovoriti na danu preporuku. Jedna od aktivnosti odnosi se na iniciranje postupka imenovanja koordinatora za integraciju na lokalnoj razini početkom 2020. godine. Imenovanjem koordinatora formalizirat će se suradnja nacionalne i lokalne razine u provedbi integracijskih mjera te umrežiti dionike lokalne razine u svrhu razmjene primjera dobre prakse. Imenovani koordinatori sastajat će se u Zagrebu na koordinativnim sastancima te sudjelovati u edukacijskim i drugim aktivnostima. Predviđeno je da koordinatori za integraciju na lokalnoj razini budu predstavnici jedinica lokalne samouprave u kojima je izvjesno da će biti smještene osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita te su prikupljena službena imenovanja predstavnika 18 jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Nadalje, u narednom razdoblju planirana je organizacija edukacija za predstavnike jedinica lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava, odnosno za koordinate za integraciju na lokalnoj razini te predstavnike županijskih koordinacija za ljudska prava. Cilj ovih edukacija je jačanje stručnih kapaciteta dionika integracije na lokalnoj razini, konkretnije predstavnika lokalnih vlasti. Obrazovni modul uključivat će teme: politike i najbolje prakse integracije državljana trećih zemalja na lokalnoj razini, korištenje sredstava iz fondova Europske unije za

jačanje sustava integracije, suzbijanje diskriminacije te praćenje i evaluacija provedbe integracijskih mjera.

Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u 2017. godini, u sklopu projekta IPA 2012 FFRAC „Potpora provedbi politike za integraciju migranata“, izrađen *Okvir za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita na lokalnoj razini*, koji predstavlja potporu jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave u Republici Hrvatskoj u izradi lokalnih strategija i akcijskih planova za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Navedeni dokument je dostupan na web stranici: <https://www.irh.hr/dokumenti/50-okvir-za-integraciju-osoba-kojima-je-odobrena-medunarodna-zastita/file>.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je, na sjednici održanoj 14. studenoga 2019. godine, donesena *Odluka o osnivanju Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (Narodne novine, broj 110/19), dok je na sjednici 27. veljače 2020. godine, doneseno *Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (Narodne novine, broj 22/20). Članovi Stalnog povjerenstva su dužnosnici tijela državne uprave, predstavnici Vladinih ureda, visoko pozicionirani predstavnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, predstavnik javne ustanove te predstavnik nevladine organizacije. Poradi formaliziranja suradnje nacionalne i lokalne vlasti kao članovi Stalnog povjerenstva imenovane su, među ostalima, i predstavnice Grada Zagreba te Udruge gradova.

Temeljem preporuke br. 15. koja se odnosi na vođenje po spolu svih statističkih podataka vezanih za migracijsku politiku, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će inicirati uspostavu sustava prikupljanja podataka o socijalnoj uključenosti migranata u Republici Hrvatskoj s ciljem ažurnijeg praćenja učinka integracijskih mjera te razine socijalne uključenosti osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. U tu svrhu bit će provedeno istraživanje kojim će se identificirati izvori i podaci koje o osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita prikupljaju tijela državne uprave i javna tijela u okviru svojih nadležnosti. Istraživanjem će se pokušati utvrditi postojanje podataka koji ukazuju na integracijske ishode, (ne)jednakost, vrsta podataka i učestalost prikupljanja te mogućnost segregacije podataka s obzirom na posebno ranjive skupine migranata: djecu u pokretu te žene i osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita. Na temelju istraživanja bit će izrađena baza podataka o socijalnoj uključenosti osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, preporuke za unapređenje prikupljanja podataka i nacrt plana prikupljanja podataka o socijalnoj uključenosti osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u narednom razdoblju planirano provođenje istraživanja o ulozi medija u integraciji odnosno provođenje kvalitativne analize nacionalnog i lokalnog medijskog sadržaja u izvještavanju o migrantima u Republici Hrvatskoj, s naglaskom na osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita te žene i žene migrantice. Na temelju provedenog istraživanja bit će izrađene smjernice za medijsko izvještavanje o migrantima i osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita. Također je planirano održavanje okruglog stola s ciljem predstavljanja rezultata istraživanja medijskog sadržaja u izvještavanju o migrantima te predstavljanja i rasprave o smjernicama za izvještavanje o migrantima.

U okviru područja 15. *Zakoni i propisi – inicijative pravobraniteljice*, dijela 15.1. *Kazneni zakon* pravobraniteljica navodi kako je u postupku savjetovanja sa zainteresiranom javnošću predložila proširenje definicije bliskih osoba iz članka 87 Kaznenog zakona (str. 322, te str. 24 Sažetka izvješća). Vezano uz navedeno Vlada Republike Hrvatske ističe kako Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19) u članku 87. stavku 9. definira osobe koje se smatraju bliskim osobama. To su članovi obitelji (bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnik po krvi u ravnoj lozi, srodnik u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik), ali i bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu. Ovakvo je određenje u skladu s definicijom nasilja u obitelji u Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koja se odnosi na „nasilje intimnih partnera”. Kada se govori o obiteljskom nasilju kao nasilju intimnih partnera ono se isključivo odnosi na nasilje između sadašnjih ili bivših bračnih drugova, kao i sadašnjih ili bivših izvanbračnih drugova odnosno životnih partnera ili neformalnih životnih partnera. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da će krug bliskih osoba prema Kaznenom zakonu činiti odnos između bračnih i izvanbračnih i istospolnih partnera i to kako sadašnjih tako i bivših, a povrh toga i odnos osoba koje iako nisu u navedenim kategorijama, imaju zajedničko dijete, te onih osoba koje žive u zajedničkom kućanstvu. Iz navedenog proizlazi da se radi o osobama koje su u nekom obliku (formalne ili neformalne) zajednice ili pak kod kojih takva zajednice ne postoji ili je prestala postojati, ali su zbog drugih okolnosti (kao što je zajedničko dijete, nerazriješeni imovinsko-pravni odnosi nakon razvoda braka ili raskida izvanbračne zajednice, činjenica suživota u istome stambenom objektu) neraskidivo povezani ili neovisno o svojoj slobodnoj volji upravljani jedno prema drugome. Također, osobe koje nemaju svojstvo bliske osobe u smislu članka 87. stavka 9. Kaznenog zakona, zaštićene su kroz niz kaznenih djela propisanih Kaznenim zakonom. Nadalje, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 70/17 i 126/19) propisuje krug osoba na koje se isti primjenjuje. To su članovi obitelji (bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik), ali i bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu. Taj krug istovjetan je krugu osoba kojima, kao članovima obitelji ili bliskim osobama, Kazneni zakon pruža dodatnu zaštitu u slučaju počinjenja kaznenih djela vezanih uz obiteljsko nasilje. Ovakvo je određenje u skladu s definicijom obiteljskog nasilja u Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koja se odnosi na "nasilje intimnih partnera". Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji primjenjivati na odnose između bračnih i izvanbračnih i istospolnih partnera i to kako sadašnjih tako i bivših, a povrh toga i na odnose osoba koje iako nisu u navedenim kategorijama, imaju zajedničko dijete, te onih osoba koje žive u zajedničkom kućanstvu, odnosno štite se sve one osobe koje su bračni ili izvanbračni ili istospolni partneri, ali i osobe koje su povezane činjenicom da imaju zajedničko dijete iako nisu niti su bili u statusu bračnih, izvanbračnih odnosno istospolnih partnera, kao i one osobe koje, iako nisu u tom odnosu, žive u zajedničkom kućanstvu. Dakle, radi se o osobama koje su u nekom obliku (formalne ili neformalne) zajednice ili pak kod kojih takva zajednice ne postoji ili je prestala postojati, ali su zbog drugih okolnosti neraskidivo povezani ili neovisno o svojoj slobodnoj

volji upravljani jedno prema drugome. Sve druge osobe imat će adekvatnu zaštitu za slučaj nasilja prema općim propisima.

Nadalje, vezano uz navode pravobraniteljice u odnosu na kriterije za razlikovanje prekršaja iz sfere nasilja u obitelji od kaznenih djela, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su zakonskim izmjenama u 2019. godini uvedeni jasniji kriteriji razgraničenja. Zakonski opis kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona dopunjen je dodatnim obilježjem – posljedicom u vidu stanja dugotrajne patnje, a koje stanje je uzrokovano izloženošću teškom kršenju propisa o zaštiti od nasilja u obitelji. Također, u cilju jasnije distinkcije prekršaja od kaznenog djela, u članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji javni oblik nasilja u obitelji koji je bio definiran kao „tjelesno nasilje“ zamijenjen je opisnim izričajem „primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda“. Opisano normiranje doprinosi jasnoći zakonskog teksta te lakšem razumijevanju i procijeni pravne kvalifikacije protupravnog postupanja kao prekršaja od kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. Kaznenog zakona. Navedeno se posredno reflektira i na samo kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179. a Kaznenog zakona budući da je isto blanketna dispozicija, koje u svom zakonskom opisu upućuje na teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji.

Nadalje, u dijelu 15.6. *Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama* (str. 324) pravobraniteljica ističe aktivnu uključenost u javno savjetovanje o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama te je predlagatelju uputila niz preporuka, među kojima i preporuku vezanu uz potrebu propisivanja ovlaštenog tužitelja za pokretanje prekršajnog postupka u slučajevima u kojima poslodavac priječi zaposlenom roditelju korištenje prava propisanih zakonom. Slijedom ove preporuke Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se predmetno pitanje detaljnije urediti prilikom donošenja novog propisa u području roditeljskih i roditeljskih potpora te ujedno razmotriti mogućnosti da se normativnim rješenjem predloži da se inspeksijski poslovi obavljaju unutar tijela državne uprave nadležnog za nadzor primjene propisa o radu. Međutim, u skladu s važećim Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama, Vlada Republike Hrvatske smatra opravdanim u ovom dijelu primjenjivati odredbe članka 3. stavka 1. prema kojem je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku nadležno za provedbu Zakona. Vezano uz sve preostale konkretne primjere koji se odnose na preispitivanje postojećih zakonskih rješenja, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će Povjerenstvo za praćenje provedbe Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama koje je osnovano pri Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku nastaviti i u narednom razdoblju raspravljati o mogućim rješenjima, kao i davati mišljenja i prijedloge za unapređenje roditeljskih potpora iz predmetnog Zakona.

Vezano uz poglavlje IV. *Financijsko poslovanje*, Vlada Republike Hrvatske primjećuje da je navedeno je kako je financijski plan za 2019. godinu iznosio 6.802.505,00 kuna, a izvršenje 5.168.004,83 kune (str. 328). Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, uvidom u podatke sustava Državne riznice utvrđeno kako su podaci o planiranim i utrošenim sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2019. godinu, vezani uz sredstva za rad pravobraniteljice, prikazani u predmetnom Izvješću u poglavlju IV. *Financijsko poslovanje* u skladu s podacima Ministarstva financija. Nadalje, vezano uz dostavljenu Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2019. godinu i pripadajući Upitnik o fiskalnoj odgovornosti Vlada Republike Hrvatske napominje kako je člankom 35. stavkom 3. Zakona o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine, broj 111/18) propisano da čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskom saboru dostavljaju izjavu i druge akte iz članka 34. stavka 4. Zakona za prethodnu godinu, radi provjere njihova sadržaja. Vlada Republike Hrvatske ističe

kako je pravobraniteljica postupila sukladno obvezi koju ima temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti i Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 95/19) te je uz Izvješće o radu za 2019. godinu dostavila i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2019. godinu, odnosno popunjen Upitnik o fiskalnoj odgovornosti temeljem kojeg je dostavila obrazac Izjave 1a. Vlada Republike Hrvatske primjećuje kako u Upitniku o fiskalnoj odgovornosti nije odgovoreno na pitanja 5 i 25 na koje je pravobraniteljica bila dužna odgovoriti. Provjeru sadržaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti provodi mjerodavno tijelo odnosno Hrvatski sabor kako je prethodno navedeno.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila izv. prof. dr. sc. Vesnu Bedeković, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Mariju Pletikosu i Margaretu Mađerić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Željka Plazonića, dr. med. i Tomislava Dulibića, državne tajnike u Ministarstvu zdravstva, dr. sc. Kristiana Turkalja i Juru Martinovića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa te Žarka Katića, državnog tajnika u Ministarstvu unutarnjih poslova.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković